

Տ. ԶԱՔԱՐԻԱ ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԲԱՂՈՒՄՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ Ս. ԵՂԻԱ ՄԱՐԳԱՐԵԻ
ՀԻՇԱՏԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԸ ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(7 հունիսի, 2020 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Եղիան մարդ էր՝ մեզ նման կրֆերի ենթակա. նա աղոթեց, ու երկրի վրա երեւ տարի ու վեց ամիս անձրեւ չտեղաց: Ապա դարձյալ աղոթեց, եւ երկինքն անձրեւ տվեց, ու երկիրը բուսցրեց իր պտուղը»

(Հակ. ե. 17–18):

Սիրելի՛ քույրեր եւ եղբայրներ ի Քրիստոս,

Այսօր Հայոց Եկեղեցին տոնում է մարդկության պատմության զարմանահրաշ եւ խիզախ մարդկանցից մեկի՝ Ս. Եղիա մարգարեի հիշատակը, որ ապրել եւ գործել է ն. Ք. Թ. դարում: Հինկտակարանյան այս նշանավոր մարգարեն քաջության, աստվածսիրության, նախանձախնդրության եւ աղոթասիրության կենդանի օրինակ է եւ ներշնչման աղբյուր ամենքիս համար: Նա տարբերվում էր մյուսներից Աստծու հանդեպ իր անդամաճան հավատարմությամբ, հրաշագործ գործությամբ, աներեր հավատքով եւ ժամանակի կռապաշտության դեմ անողորք եւ նախանձախնդիր պայքարով: Ուստի ամենեւին էլ պատահական չէ, որ մեր Եկեղեցու տոնակարգում առանձնահատուկ տեղ է հատկացված այս մարգարեին: Եթե մյուս սրբերի հիշատակը տոնում ենք շաբաթվա սովորական օրերին, ապա Ս. Եղիա մարգարեինը՝ Հոգեգալստին հաջորդող կիրակի օրը:

Երանելի Եղիա մարգարեն Հին Ուխտի բացառիկ անձանցից էր, որ մահ չճաշակեց, ինչպես նաեւ երկու արդարներից մեկը, որ հայտնվեց Թաբոր լեռան վրա Տիրոջ պայծառակերպության ժամանակ: Նա հրեղեն կառքով երկինք բարձրացավ՝ մարգարեական իր շնորհը փոխանցելով Եղիսեին: Ըստ ուղղափառ վարդապետության՝ Մաղաքիայի

մարգարեության եւ Հովհաննէս ավետարանչի Հայտնության գրքի՝ Նեոի գալստյան ժամանակ Եղիան ու Ենոքը կրկին աշխարհ պիտի գան, երեք ու կես տարի մարդկանց ապաշխարության կոչեն, նահատակվեն եւ Տիրոջ երկրորդ գալստյանն իրական հարություն առնեն:

Անգամ այս մարգարեի ծնունդն էր ուշագրավ եւ նախախնամված: Եկեղեցական ավանդությունը պատմում է, որ Եղիայի ծննդյան պահին նրան կրակով էին պարուրել երկնային զորքերը՝ հրեշտակները, քանզի ծնվողը Տիրոջ ընտրյալն էր եւ կարեւոր առաքելության էր կոչված երկրիս վրա: Եւ իսկապես, սուրբ մարգարեն իր կյանքի ընթացքում հավատարիմ մնաց իր անվան ստուգաբանությանը՝ «Տերն է իմ Աստվածը»՝ պաշարելով կռապաշտության եւ անօրենության դեմ ու Աստծու ընտրյալ ժողովրդին միշտ հիշեցնելով մեկ Աստծու մասին:

Ս. Գիրքը մեզ պատմում է, որ Սողոմոն արքայի մահից հետո Իսրայելը երկու մասի էր բաժանվել: Եթե մեկում իշխում էր ճշմարիտ աստվածապաշտությունը՝ մեկ եւ ճշմարիտ Աստծու պաշտամունքը, ապա մյուսում մարդիկ զանազան կուռքերի էին երկրպագում: Իրավիճակը սրվել էր հատկապես Աքաաթ թագավորի օրոք, որը թուլամորթ եւ մեղմ բնավորություն ուներ: Ի տարբերություն ամուսնու՝ նրա կինը՝ փյունիկեցի Հեզաբելը, կամային ուժեղ որակներ ուներ եւ իշխանություն բանեցնելու մեծ հմտություն: Նա իր հետ էր բերել նաեւ Բահաղի եւ Աստարոթի պաշտամունքը եւ ամեն կերպ ցանկանում էր փոխել իսրայելացիների մտածողությունը: Անկասկած, կենդանի Աստծուն պաշտելը մարդուց պահանջում է հոգեւոր ջանք, ճիգ եւ եռանդ՝ շաղախված աղոթքով եւ բարի գործերով, երբ մարդ իրապես կարողանում է հեռու մնալ մեղքից եւ զսպել իր ցանկությունները: Իսկ կուռքերին երկրպագելն ավելի դյուրին էր եւ ուրախ, որովհետեւ տիրում էին զեխություն եւ շվայտություն, անսանձ կրքեր եւ ցանկություններ: Այս տխուր իրականությունն անհանգստացնում էր Եղիային՝ Աստծու ընտրյալ անոթին, որին այլ բան չէր մնում անելու, քան ապաշխարության կոչելու իր հայրենակիցներին, որպեսզի վերադառնան իրենց հայրերի հավատքին եւ չշարժեն ամենակարող Աստծու բարկությունն իրենց վրա:

Բնականաբար, Եղիայի այս նախանձախնդիր կեցվածքը դուր չէր գալիս Աքաաթ թագավորին եւ Հեզաբել թագուհուն, որոնք նրա մահն էին ցանկանում: Եղիան ստիպված թաքնվում էր անապատում, ագռավները նրան ուտելիք էին բերում, իսկ ջուրը հեղեղատից էր խմում:

Երբ նա թագավորին զգուշացրեց սպասվող երաշտի մասին եւ հորդորեց վերջ դնել կռապաշտութեանը, նրա խոսքը լուրջ չընդունեցին: Բայց կատարվեց Եղիայի մարգարեությունը, երկնքից անձրեւ տեղաց՝ ի ցույց դնելով կռապաշտների անզորությունը: Եղիան այլ հրաշքներ եւս գործեց. կենդանացրեց այրի կնոջ մահացած որդուն, նաեւ այդ տան ալյուրի եւ յուղի ամանները միշտ լիքը պահեց: Նա իր հավատքի, նվիրվածության եւ անձնուրացության շնորհիվ երկինք համբարձվեց:

Սիրելիներ, ի դեմս Եղիա մարգարեի՝ մեր առաջ հառնում է նախանձախնդիր եւ անզիշում մի մարդ, որը երբեք չընկրկեց, չվհատվեց եւ չհոգնեց՝ վկայելու ճշմարտության, արդարության եւ Աստծու կամքի մասին: Նրա օրինակը մեզ ցույց է տալիս, թե ինչ կարելու դերակատարություն կարող է ունենալ մեկ մարդ համատարած կռապաշտության եւ անօրենության ժամանակ՝ ընդդիմանալով անգամ պետությանը եւ հասարակական իշխող մտայնությանը: Շատերը մտածում են, որ մարգարեանալ նշանակում է պարզապես կանխագուշակել ապագան եւ խոսել սպասվող իրադարձությունների մասին, այնինչ հենց Եղիայի օրինակը լավագույնս ապացուցում է, որ մարգարեն նախեառաջ արդարության եւ Աստծու կամքի արտահայտողն ու ազդարարողն է: Քանի դեռ այդ արդարության ձայնը հնչում է, ուրեմն ամեն ինչ կորած չէ, եւ մարդիկ կամ հասարակությունները կարող են դարձի գալ եւ փոխվել: Բայց երբ այդ ձայնը լռի կամ մեղմանա, ահա այդ ժամ կծաղկեն անօրենությունն ու բարձիթող վիճակը:

Այո՛, դժվար է արդարամիտի եւ ճշմարտախոսի կյանքի ուղին, որովհետեւ այն լի է փորձություններով, դժվարություններով եւ չհասկացվածությամբ: Պատմությունը ցույց է տվել, որ ո՛չ հնում եւ ո՛չ այսօր շատերը չեն ցանկանում լսել ճշմարտության մասին, քանզի այդպես ավելի դյուրին է ապրելն ու գործելը: Ծճարտության ձայնը խանգարում է նրանց իրենց սեւ գործն անել եւ առավել բացահայտում այդպիսիների իրական դեմքը: Ինչպես ժողովրդական առածն է ասում. «Ճիշտ խոսողի գլուխը ծակ է», իսկ Սաղմոսաց գիրքը հաստատում է. «Տեր Աստված ողորմություն եւ ճշմարտություն է սիրում, շնորհք եւ փառք կտա» (Սաղմ. 29, 12): Նույն ձեռով մեր Տերն իր երկրային կյանքում, լինելով Ճանապարհը, Ծճարտությունն ու Կյանքը, սեր ու բարություն քարոզեց, բազում բժշկումներ կատարեց եւ հրաշքներ գործեց, բայց մարդիկ խաչեցին իրենց իսկ փրկության համար մարմնացած Աստծուն:

Սակայն Նա հարույթյուն առավ մեռելներից, հաղթեց մահվանը եւ ճշմարտության քարոզիչներ կարգեց Իր առաքյալներին, որոնք նույն այդ ճշմարտությունը եւ արդարախոսությունը փոխանցեցին իրենց հիմնադրած Եկեղեցիներին:

Հետեւաբար այսօր Եկեղեցու սրբազան առաքելության անբաժան մասն է ոչ միայն մարդկանց փրկության առաջնորդելը, այլեւ արդարության եւ ճշմարտության վկայությունը մասնավորապես աշխարհաքաղական այս խառնակ իրավիճակներում: Այդ ձայնը միշտ հնչել եւ լսված պետք է լինի՝ անկախ երկրի քաղաքական իրավիճակից, ղեկավար անձերից ու ներկա կացությունից: Հեռու պետք չէ գնալ. երբ այսօր Հայոց Եկեղեցին դարավոր իր իմաստությունամբ, ավետարանական ճշմարտությանը եւ ուղղափառ դավանությանը հավատարիմ լինելով, իր ձայնն է բարձրացնում մեր հայրենիքում ընդունվող այս կամ այն օրենքի, «կոնվենցիաների» կամ պարզապես որոշումների դեմ, երբ մեր աչքի առաջ «մարդու իրավունքներ» հասկացության ներքո փորձ է արվում արդարացնել մեղքը, փոխել մարդկանց մտածողությունը եւ հոգեկերտվածքը, սկսվում են հալածանքներն ու անտեղի քննադատությունը Եկեղեցու դեմ: Եւ ինչի՞ ենք ականատես լինում. ունկնդրելու եւ անդրադարձի փոխարեն՝ լրատվական դաշտ են նետվում զանազան ասեկոսեններ եւ բամբասանքներ Եկեղեցու եւ եկեղեցականների մասին՝ փորձելով մարդկանց կամ հասարակությանը շեղել բուն նյութից եւ մղել անբովանդակ քննարկման: Վստահաբար, անկախ ամեն ինչից՝ Եկեղեցին շարունակելու է իր հոգեփրկչական եւ ազգային ինքնության պահպանման առաքելությունները Հայոց աշխարհում եւ Սփյուռքում՝ Աստծու խոսքը քարոզելով, Ս. Ավետարանից ճառագող արժեհամակարգը սերմանելով, ինչպես նաեւ անվհատ եւ անտրտունջ վկայելով ճշմարտության ու արդարության մասին:

Թող արդարության եւ ճշմարտախոսության քարոզը մշտապես եւ անդադար հնչի Հայոց Եկեղեցու լուսե խորաններից, իսկ մենք՝ հոգեւորականներս, օրինակ ունենալով մեր Տիրոջը, քաջ Ս. Եղիա մարգարեին եւ մեր աստվածասեր նախնիներին, դառնանք այդ ամենի կրողն ու տարածողը՝ միշտ հիշելով աստվածաշունչ այս բառերը. «Արդար է Տերը, արդարություն է սիրում, ճշմարտությանն է նայում երեսը Նրա» (Սաղմ. Ժ. 8):

